

Epidemiologische surveillance van bartonellose

Bartonella spp. - 2017

Auteurs: K. Tersago, S. Goletti, B. Kabamba-Mukadi

Hoofdpunten

- Een totaal van 425 gevallen van bartonellose werd gerapporteerd door het NRC, via het netwerk van peillaboratoria werden 117 bijkomende gevallen geregistreerd.
- Het aantal gerapporteerde gevallen van bartonellose in 2017 was lager dan in 2015 en 2016. Deze daling was vooral uitgesproken in de regio Brussel, en voor het netwerk van peillaboratoria.
- Opnieuw werd opmerkelijk meer bartonellose gerapporteerd in de provincie Henegouwen.
- Bartonellose werden in hoofdzaak vastgesteld tijdens de herfst- en wintermaanden; en 50% van de gevallen was jonger of gelijk aan 25 jaar.

Informatiebron

- *Bartonella henselae*: epidemiologische surveillance door het [NRC](#) en [netwerk van peillaboratoria](#).
- *Bartonella* spp.: epidemiologische surveillance door het [NRC](#).

Gevalsdefinitie

- *Bartonella henselae*:
NRC:
 - Twijfelachtige infectie: IgG-titer van 1/320 met of zonder IgM; dit kan een oude infectie zijn, maar ook een zeer recente infectie.
 - Vermoedelijke recente infectie: IgG-titer van 1/640 met of zonder IgM OF IgG-titer $\geq 1/1\ 280$ zonder IgM.
 - Recente infectie: IgG-titer $\geq 1/1\ 280$ met IgM- of PCR- positiviteit.
Peillaboratoria:
 - Positieve PCR, kweek of serologie (IgG en IgM of significante stijging van IgG).
- *Bartonella* spp. :
NRC: Positieve PCR, gevolgd door speciestypering.

Epidemiologie

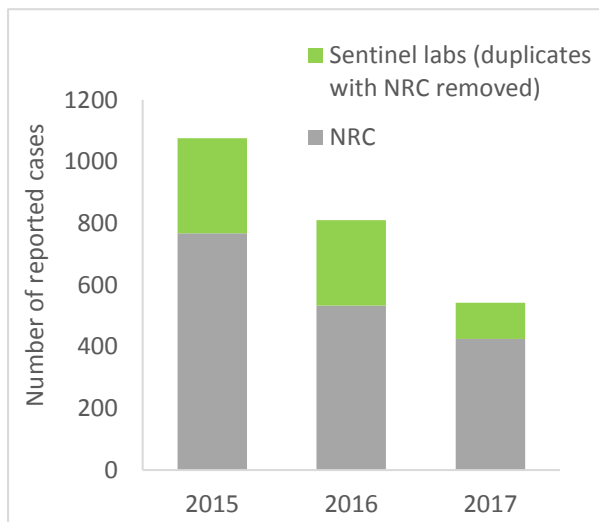
- Aantal gevallen:
In 2017 werden er 425 gevallen met *B. henselae* infectie gerapporteerd door het NRC, via het netwerk van peillaboratoria werden 117 bijkomende gevallen van bartonellose geregistreerd (na verwijderen van dubbelmeldingen). Er werden geen gevallen van *B. quintana* gerapporteerd in 2017. Deze gegevens zijn gebaseerd op labotesten. In vergelijking met de voorgaande jaren liggen de gerapporteerde aantallen lager in alle regio's. Het verschil is het meest uitgesproken voor het netwerk van peillaboratoria en in de regio Brussel (Zie Figuur 1a, Tabel 1). De beperkte daling van het aantal

gerapporteerde gevallen van bartonellose door het NRC ten opzichte van 2016 is met name te wijten aan een afname van recente en waarschijnlijk recente infecties (zie Figuur 1b).

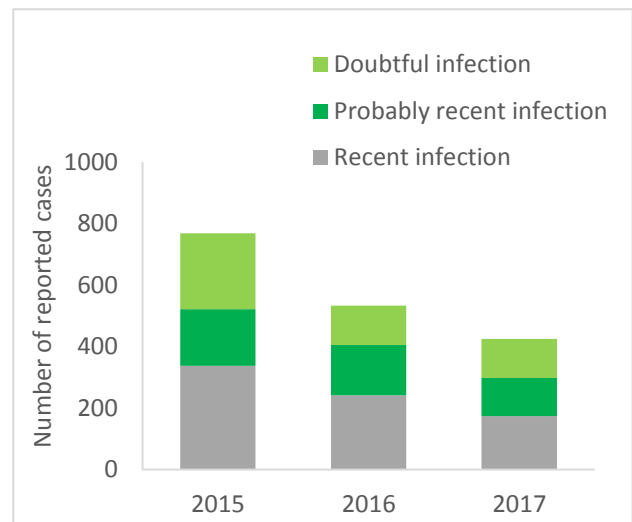
- Geslacht: de meerderheid van de gevallen waren mannen (54,8%), net zoals in de voorbije jaren.
- Leeftijd: spreiding tussen 0 en 85 jaar met een mediaan van 25 jaar. De scheve verdeling met meer gevallen in jongere leeftijdsgroepen is vergelijkbaar met vorige jaren.
- Seizoenstrend: het typische seizoenspatroon van *B. henselae*, met meer gevallen tijdens de herfst- en wintermaanden, is opnieuw duidelijk zichtbaar in de gegevens van 2017 (zie Figuur 2).
- Geografische verspreiding: er was opnieuw een duidelijke heterogeniteit in het ruimtelijk voorkomen van gerapporteerde bartonellosegevallen. Het hoogste aantal gevallen per 100 000 inwoners werd net zoals de voorbije jaren gerapporteerd in Wallonië (8,3 gevallen / 100 000 inwoners), met een uitschieter in de provincie Henegouwen (14,7/100 000 inwoners), gevolgd door de provincies Namen (8,2/100 000 inwoners) en Waals Brabant (7,1/100 000 inwoners) (zie Tabel 1 en Figuur 3).

Figuur 1: Jaarlijks aantal gerapporteerde gevallen van bartonellose volgens a) surveillance bron, b) classificatie binnen NRC, België, 2015 – 2017

1a) (Bron: Netwerk van peillaboratoria en NRC)

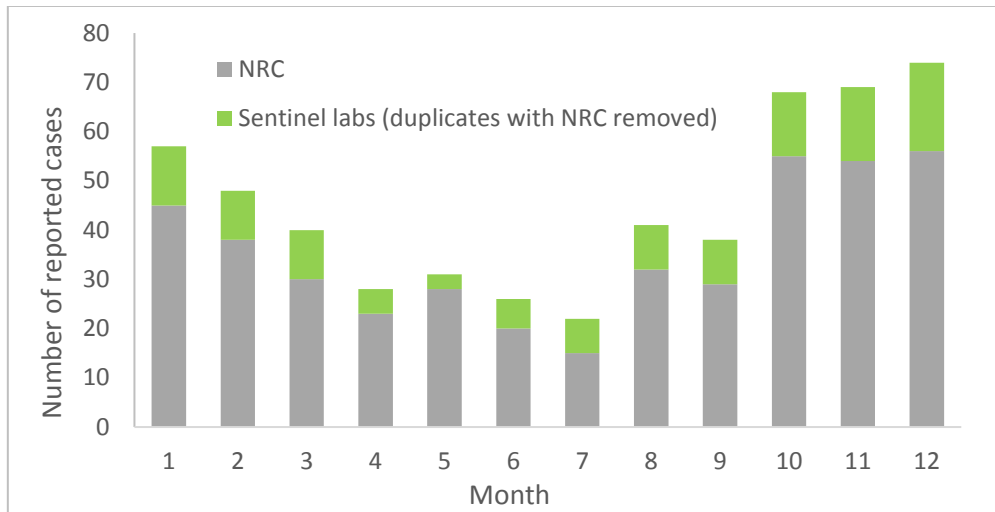
1b) (Bron: NRC)

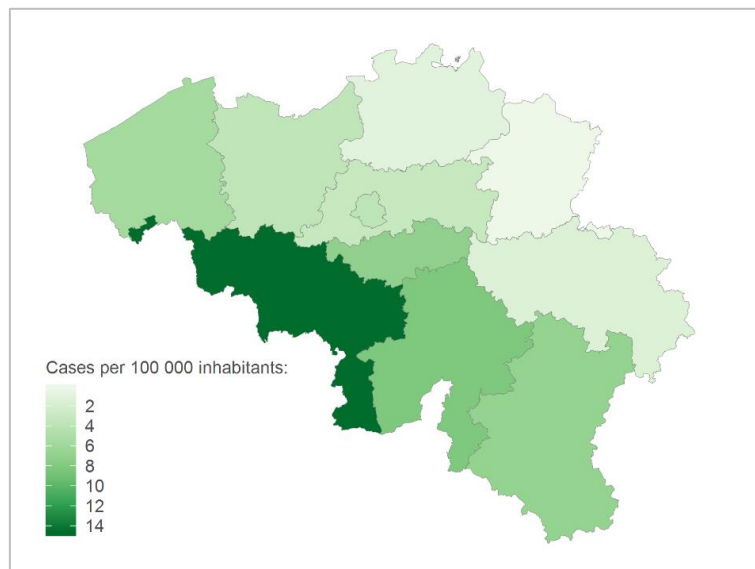
Tabel 1: Gerapporteerde gevallen van bartonellose per regio (NRC + Peillaboratoria), België, 2015 – 2017

Regio	2015		2016		2017	
	Aantal gevallen	Aantal gevallen per 100 000 inw.	Aantal gevallen	Aantal gevallen per 100 000 inw.	Aantal gevallen	Aantal gevallen per 100 000 inw.
Wallonië	525	14,5	418	11,9	300	8,3
Vlaanderen	353	5,2	247	3,6	181	2,8
Brussel	154	12,9	121	10,3	45	3,8
België	1032	9,0	786	6,9	526	4,7

Figuur 2: Maandelijkse verdeling van gerapporteerde gevallen van bartonellose, België, 2017
(Bron: Netwerk van peillaboratoria en NRC)

Figuur 3: Ruimtelijke verdeling van gerapporteerde gevallen van bartonellose, per provincie, België, 2017
(Bron: Netwerk van peillaboratoria en NRC)

Belang voor volksgezondheid

Anno 2018 zijn er wereldwijd 45 *Bartonella*-species beschreven, waarvan minstens 13 pathogeen voor de mens, o.a.: *B. henselae*, *B. quintana*, *B. elizabethae*, *B. clarridgeia*, *B. Koehlerae*, *B. alsatica*. De overgrote meerderheid van de gevallen van bartonellose in België zijn gevallen van kattenkrabziekte (*B. henselae*). Op basis van de surveillancegegevens, lijkt het aantal gerapporteerde gevallen van bartonellose te zijn afgenomen in 2017 in vergelijking met 2015-2016. Via de vlo-gebonden transmissie van *B. henselae* kunnen omgevingsomstandigheden (zoals vochtigheid en temperatuur) zorgen voor fluctuaties in voorkomen. De geografische verspreiding van gerapporteerde bartonellose in België blijft wel

stabiel, met telkens een hogere incidentie in Wallonië, met name in de provincie Henegouwen. De reden van dit focaal voorkomen, kon nog niet worden geïdentificeerd.

Hoewel een *B. henselae*-infectie bij mensen met een goede weerstand vaak gepaard gaat met een onschuldige ziekte die meestal vanzelf overgaat, kan deze ook (vooral bij mensen met een verlaagde weerstand) zeer ernstige ziekteverschijnselen veroorzaken. Op basis van de klinische gegevens van het NRC zien we dat de in 2017 gerapporteerde gevallen van kattenkrabziekte in België gepaard gingen met o.a. koorts, lymfeklierontstekingen, in mindere mate met conjunctivitis, endocarditis, osteo-articulaire symptomen, en laesies en micro-abcissen in lever en milt.

In 2017 werden geen gevallen van *B. quintana* gerapporteerd. Dit bevestigt het zeldzame voorkomen van “urbane loopgravenkoorts” in België. De surveillance voor dit pathogeen staat echter nog niet op punt. De luisgebonden uitbraakgevoeligheid van *B. quintana* binnen de specifieke context waarin deze gevallen voorkomen (armoede, daklozen,...) is nochtans een reden om deze surveillance meer uit te bouwen.

Meer informatie

- RIVM. Richtlijn Bartonella henselae infectie. Beschikbaar via: <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/bartonella-henselae-infectie>
- Chomel BB, Kasten RW. Bartonellosis, an increasingly recognized zoonosis. J App Microbiol. 2010, 109(3):743-750.
- ECDC fact sheet. Facts about *Bartonella quintana* infection (Trench fever). Beschikbaar via: <https://ecdc.europa.eu/en/bartonella-quintana-infection-trench-fever>
- Okaro U, Addisu A, Casanas B, Anderson B. Bartonella Species, an Emerging Cause of Blood-Culture-Negative Endocarditis. Clinical microbiology reviews, 2017, 30(3), 709-746.